

[Начало](#) > ... > [Съдебни Процедури](#) > [Граждански Дела](#) > [Събиране На Доказателства](#) > [Slovenia](#)

Събиране на доказателства

Съдържание,
предоставено от

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Словения

1 Тежест на доказване

Правилата относно събирането и представянето на доказателства и способите за събиране на доказателства в гражданските производства са уредени в Гражданския процесуален закон (*Zakon o pravdnem postopku* — ГПЗ).

1.1 Какви са правилата във връзка с тежестта на доказване?

Общото правило е, че страните трябва да посочат всички факти, на които се основават техните искания и възражения, и да представят доказателства в подкрепа на тези факти (членове 7 и 212 от ГПЗ).

Ищците трябва да докажат фактите, на които се основават техните искания, а ответниците трябва да докажат фактите, на които се основават техните възражения. Материалното право съдържа правилата относно това коя от страните е длъжна да се позове и да докаже даден факт. Последниците от недоказването на даден факт са за страната, която съгласно нормите на материалното право е длъжна да се позове и да докаже този факт (членове 7 и 215 от ГПЗ).

1.2 Съществуват ли правила, които освобождават някои факти от необходимостта да бъдат доказвани? В кои случаи? Възможно ли е да се обори определена правна презумпция чрез представяне на доказателства?

Предмет на доказване са фактите, на които се основават исканията и възраженията на страните, научните и професионалните правила, както и емпиричните правила. Правните норми не подлежат на доказване, тъй като се приема, че съдът е запознат служебно с тях (*iura novit curia*).

Не е необходимо да се доказват факти, които са признати от страна в съдебното заседание по делото. Съдът обаче може да разпорежи признатите факти да бъдат доказани, ако смята, че съответната страна е признала тези факти, с цел да предяви претенция, която е неоснователна (член 3, алинея 3 от ГПЗ).

Факти, които страната не е оспорила или е оспорила, но без да приведе съответни аргументи, се смятат за признати, освен ако целта на оспорването на тези факти произтича от други изявления на страната. Страната може също така да обори тази презумпция за признаване, като заяви, че не признава фактите; това обаче се отнася само до факти, които не са свързани с поведението или възприятията на съответната страна.

Не е необходимо да се доказват факти, които са признати и общоизвестни (член 214, алинеи 1 и 6 от ГПЗ).

Съдът смята фактите за признати, без да проверява тяхната истинност (член 214, алинея 1 от ГПЗ), освен ако не смята, че страната е признала съответния факт, с цел да предяви претенция, която е неоснователна (член 3, алинея 3 от ГПЗ).

Не е необходимо да се доказват факти, за които съществува установено от закона предположение. Възможно е обаче да бъде доказано, че тези факти не съществуват, освен ако в закона не е предвидено друго (член 214, алинея 5 от ГПЗ).

1.3 До каква степен съдът трябва да е убеден в даден факт, за да го използва за обосноваване на решението си?

За да може съдът да постанови решение по съществото на предявения от ищеца иск, е необходимо истината да бъде установена с висока степен на сигурност (с помощта на доказателства), т.е. съдът трябва да е убеден в съществуването на фактите, които са релевантни съгласно закона.

В някои случаи е достатъчно да бъде установена вероятност, за да бъде постановено решение, по-специално в производствата за постановяване на междинни определения, с които съдът урежда междинни процесуални въпроси и с които производството не приключва. За да може съдията да приложи определено процесуално правило, е необходимо да бъде демонстрирано, че съответните правно релевантни факти са вероятни. Не е необходимо обаче съдията да бъде убеден, че те действително съществуват. ГПЗ не посочва фактите, за които е достатъчно да бъде показано, че са вероятни, за да бъде взета предвид определена правна норма.

2 Събиране на доказателства

2.1 За събирането на доказателства винаги ли е необходимо искане от страна по делото или в някои случаи съдията може да събере доказателства по собствена инициатива?

В съответствие със състезателното начало в процеса предимно страните подават искания за събиране на доказателства.

Наред с това съдът може да събира доказателства служебно (член 7, алинея 2 от ГПЗ), ако прецени, че страните възнамеряват да упражнят по недопустим начин своите претенции (член 3, алинея 3 от ГПЗ).

Съдът събира доказателства служебно по дела за родителски права, по които не е обвързан от обхвата на иска и може да се произнесе дори когато не е предявен иск. Освен това съдът може да събира доказателства дори когато никоя от страните не е направила искане за събиране на доказателства, ако това е необходимо за защитата на интересите на децата (член 408 от ГПЗ).

2.2 Какво следва, след като събирането на доказателства по искане на страна по делото бъде допуснато?

Съдът решава кои доказателства следва да бъдат събрани, за да бъдат установени материалните факти (член 213, алинея 2 и член 287 от ГПЗ). Съдът постановява определение относно доказателствата, с което приема или отхвърля исканията на страните, като може също така да разпорежи служебно събиране на определени доказателства.

След като съдът одобри с определение искане на една от страните за събиране на доказателства, определението се привежда в изпълнение и доказателствата се събират. Съдът не е обвързан от постановеното от него определение относно доказателствата. Той може да го измени по-нататък в производството и да допусне събиране на доказателства, по отношение на които е отхвърлил предходно искане за събирането им, а също така може да събере нови доказателства (член 287, алинея 4 от ГПЗ).

По правило доказателствата се събират в рамките на устните състезания от съдията, който постановява окончателното решение по делото (член 217, алинея 1 от ГПЗ). Ако са налице основателни причини, по искане на страна се допуска събиране на доказателства от специално натоварен съдия (член 217, алинея 1 от ГПЗ). В изключителни случаи се допуска събиране на доказателства и след приключването на устните състезания, като съдебният състав постанови, че приключените устни състезания трябва да бъдат възобновени. Към такава мярка се прибегва, когато е трябва да се извършат допълнителни процесуални действия или да се изяснят определени важни въпроси (член 292 от ГПЗ).

2.3 В кои случаи съдът може да отхвърли искане на страна по делото за събиране на доказателства?

В ГПЗ е предвидено изрично, че събирането на доказателства може да бъде отказано само когато доказателствата нямат отношение към предмета на делото (член 287 от ГПЗ), т.е. съответните доказателства не могат да послужат за установяване на правно релевантните факти. ГПЗ обаче не съдържа специални разпоредби относно възможността за отхвърляне на недопустими доказателства или на доказателства, които не могат да бъдат събрани по ефективен по отношение на разходите начин или чието събиране е практически невъзможно.

Най-късно на първото съдебно заседание по главното производство страните трябва да посочат всички факти в подкрепа на своите искания и доказателствата, които са необходими за установяване на истинността на техните твърдения, както и да заявят позицията си по отношение на твърденията и доказателствата, приведени от другата страна. Това означава, че съдът не взема предвид доказателства, които страните са предоставили след посочения срок. Това означава, че съдът не взема предвид доказателства, които страните са предоставили след посочения срок. По правило страните нямат право да искат предоставяне на доказателства след срока (член 286 от ГПЗ). Единственото изключение от това правило се отнася до случаи, в които съответната страна може да докаже, че не е имала възможност да предостави доказателства най-късно на първото съдебно заседание поради причини, които са извън нейния контрол, или ако допускането на доказателствата не би довело до забавяне на спора (член 286, алинея 3 от ГПЗ).

Във връзка с недопустимите доказателства и доказателствата, чието събиране е практически невъзможно, е важно да се спазва разпоредбата на член 3, алинея 3 от ГПЗ, която предвижда, че съдът не приема искания на страните, които противоречат на повелителни правни норми или на морала.

2.4 Какви са различните видове доказателствени средства?

ГПЗ признава следните доказателствени средства: огледи, писмени доказателства, изслушване на свидетелски показания, изслушване на експертни заключения и обяснения на страните.

2.5 Какви са начините за снемане на свидетелски показания и различават ли се те от средствата, използвани за снемане на експертни заключения? Какви са правилата във връзка с представянето на писмени доказателства и експертни заключения/становища на вещи лица?

Свидетели: Всяко лице, което е призовано да свидетелства, е длъжно да се яви пред съда и освен ако в закона не е предвидено друго, е длъжно да свидетелства (член 229, алинея 1 от ГПЗ). Свидетелите се изслушват по предложение на страните, които трябва да посочат за какви факти ще даде показания свидетелят и да предоставят личните му данни (член 236 от ГПЗ). Свидетелите се призовават за участие в съдебното заседание чрез специална призовка. Текстът на призовката трябва да съдържа информация за това, че свидетелят е длъжен да свидетелства, за последиците от необоснован отказ от свидетелстване и за правото му на възстановяване на разходите за явяване пред съда (член 237 от ГПЗ).

Свидетелите се изслушват по време на главното производство. Възможно е свидетели, които поради напреднала възраст, болест или сериозно физическо увреждане нямат възможност да се явят пред съда, да бъдат изслушани на мястото, където живеят (член 237, алинея 2 от ГПЗ). Всеки свидетел дава своите показания индивидуално, при което не се допуска да присъстват други свидетели, които предстои да дадат показания по-късно (член 238, алинея 1 от ГПЗ). Съдът напомня на свидетелите за тяхното задължение да кажат истината и да не затаяват информация и ги уведомява за последиците, ако дадат неверни показания. Разпитът започва с изявление на свидетеля, който излага известната му информация по случая. След това председателстващият съдебния състав съдия или членовете на състава, както и страните и техните представители и пълномощници задават въпроси на свидетеля, за да проверят неговите твърдения или за да ги допълнят или изяснят. Ако твърденията на свидетелите са противоречиви, може да им бъде поискано обяснение за това (член 239, алинея 3 от ГПЗ). ГПЗ вече не предвижда полагането на клетва от страна на свидетелите.

В ГПЗ не се прави разлика между изслушването на обикновени свидетели и на вещи лица и не се

съдържат специални процесуални разпоредби в това отношение. Няма разлики между процедурите по изслушване на свидетели и на вещи лица.

Писмени доказателства: Макар че ГПЗ не подрежда по важност отделните видове доказателствени средства, писмените доказателства се смятат за най-надеждните доказателства. Различават се публични и частни документи. Публичните документи са документи, издадени в определена задължителна форма от държавни органи, действащи в сферата на своите правомощия, или документи, издадени в такава форма от самоуправляващи се общности, търговски дружества или други организации или физически лица в изпълнение на публични правомощия, които са им възложени по закон (член 224, алинея 1 от ГПЗ). Частни са всички документи, които не са публични. Подпис, положен върху частен документ, може да бъде удостоверен от компетентен държавен орган или от юридическо или физическо лице, което упражнява публични правомощия (напр. нотариус). Такива заверени клаузи в частни документи имат публично значение и тази част от документа може да се смята за публичен документ. Доказателствената стойност на публичните документи е изрично определена от ГПЗ. Публичният документ доказва истинността на фактите, които са потвърдени или посочени в него (член 224, алинея 1 от ГПЗ). Въпреки че ГПЗ изхожда от предположението, че съдържанието на публичните документи е вярно, е възможно да се докаже, че фактите, посочени в публичен документ, са отразени неточно или че публичният документ е съставен с невярно съдържание (член 224, алинея 4 от ГПЗ). Това е единственото нормативно правило относно стойността на доказателствата в словенския граждански процес.

Чуждестранни публични документи, които са заверени съгласно действащите изисквания, имат същата доказателствена стойност, както документите, издадени от словенски публични органи при условията на реципрочност, освен ако с международен договор не е предвидено друго (член 225 от ГПЗ).

ГПЗ съдържа и правила относно предоставянето на документите (т.нар. задължение за публикуване на документите), което зависи от това дали даден документ се държи от страната, която се позовава на него, от насрещната страна, от държавен орган или организация, която изпълнява публични правомощия, или от трето лице (физическо или юридическо).

Вещи лица: Съдът сменя показания от вещи лица, когато за установяване или изясняване на даден факт са необходими технически познания, с каквито съдът не разполага (член 243 от ГПЗ). Съдът назначава вещо лице със специално определение, като преди назначаването му може да даде възможност на страните да изложат становището си. Вещо лице може да бъде назначено също и от съдията, който председателства съдебния състав, или от специално натоварен съдия, ако той е компетентен да събира този вид доказателства (член 244 от ГПЗ). Вещите лица обикновено се избират от специален списък, съдържащ имената на одобрени от съда експерти. Тази задача може да бъде поверена и на специализирана институция. В качеството на вещи лица в процеса могат да участват само физически лица. Вещите лица са длъжни да изпълнят възложените им задължения и да дадат своите експертни заключения и становища (член 246, алинея 1 от ГПЗ). Съдът може да наложи глоба на вещо лице, което не се яви на съдебно заседание, въпреки че е било редовно призовано, и не може да оправдае отсъствието си, на вещо лице, което откаже да изпълни задълженията си, без да посочи основателна причина за това, на вещо лице, което не уведоми незабавно съда за причините, поради които не може да свърши (своевременно) експертната си работа, и на вещо лице, което без основателна причина не свърши експертната си работа в определения от съда срок (член 248, параграф 1 от ГПЗ). Съдът може да освободи вещо лице от задълженията му по негово искане само ако са налице основанията, на които то може да се позове, за да откаже да свидетелства или да отговори на отделни въпроси. Освен това съдът може да освободи вещо лице от задълженията му по негово искане, когато са налице други уважителни причини (напр. прекомерно работно натоварване). Освобождаване на вещото лице от задълженията му по такива причини може да бъде поискано и от упълномощен служител на органа или организацията, където работи вещото лице (член 246, алинеи 2 и 3 от ГПЗ). Освен това правилата относно изключването на вещите лица от участие в делото са същите като правилата, приложими към съдиите. Единственото изключение е възможността лице, което вече е дало показания като свидетел, да участва в делото като вещо лице (член 247, алинея 1 от ГПЗ).

Задачите на вещите лица включват изготвяне на експертни заключения и становища. Освен това съдът преценява дали вещото лице трябва да представи своето заключение и становище устно в съдебното заседание или заедно с това да го предостави в писмена форма преди заседанието. Съдът определя и

срока, в който вещото лице трябва да предостави своето заключение и становище. Ако по делото е назначено повече от едно вещо лице, вещите лица могат да представят своите заключения и становища съвместно, ако нямат противоречия помежду си. Ако вещите лица не могат да постигнат съгласие относно своите заключения и становища, те ги представят поотделно (член 254 от ГПЗ). Ако предоставената от вещите лица информация съдържа големи несъответствия или ако заключенията на едно или няколко вещи лица са неясни, непълни или вътрешно противоречиви, или ако те противоречат на установените факти по делото и тези недостатъци не бъдат отстранени чрез повторно изслушване на вещите лица, се пристъпва към ново събиране на доказателства от същите или други вещи лица (член 254, алинея 2 ГПЗ). Ако обаче са налице противоречия в становището на едно или няколко от вещите лица или техните становища имат пропуски, или ако са налице основателни съмнения в правилността на предоставеното становище, съдът възлага изготвяне на експертни становища на други вещи лица (член 254, алинея 3 от ГПЗ). Вещите лица имат право на възстановяване на разходите за участието си в делото, както и на възнаграждение за труда си (член 249, алинея 1 от ГПЗ).

2.6 Има ли доказателствени средства, които се ползват с по-голяма доказателствена сила от други?

Доказателствата се оценяват въз основа на принципа на свободната преценка. Съдът, основавайки се на вътрешното си убеждение, решава кои факти приема за доказани въз основа на обстойна и внимателна преценка на всички доказателства поотделно и в тяхната съвкупност, както и с оглед на цялостните резултати от производството (член 8 от ГПЗ). Следователно словенският граждански процес не познава т.нар. „правила на доказването“, чрез които законодателят определя предварително и по абстрактен начин стойността на отделните видове доказателствени средства. Единственото изключение е правилото относно доказателствената стойност на публичните документи (вж. точка 2.5).

В практиката обаче се прилага принципът, че писмените доказателства са по-надеждни (но не и с по-голяма доказателствена сила) от другите видове доказателствени средства, като например свидетелските показания или обясненията на страните.

2.7 За доказването на определени факти, задължително ли е използването на определени доказателствени средства?

ГПЗ не съдържа разпоредби относно това дали определени доказателства или доказателствени средства са задължителни за установяване действителността на дадени факти.

2.8 По закон свидетелите длъжни ли са да дадат показания?

Да. Всеки, който е призван да свидетелства, е длъжен да се яви пред съда и да даде показания, освен ако в закона не е предвидено друго (член 229, алинея 1 от ГПЗ).

2.9 В кои случаи те могат да откажат да свидетелстват?

Не се допуска снемане на показания от свидетел, когато това би било в противоречие със задължението му за опазване на държавна или военна тайна, освен ако компетентният орган е освободил свидетеля от това задължение (член 230 от ГПЗ).

Председателстващият съдебния състав съдия може по изключение да разреши изслушването на свидетел, който би разкрил служебна или военна тайна, ако са изпълнени условията за разкриване на секретна информация в съдебно производство (в зависимост от значимостта на информацията и съдържанието на процесуалния документ, естеството и чувствителността на класифицираната информация, значимостта и тежестта на материалните права и преценката дали разкриването на класифицираната информация би застрашило функционирането на орган или националната сигурност).

Свидетел може да откаже да свидетелства (член 231 от ГПЗ):

- относно факти, които страна по делото му е доверила в качеството му на упълномощен представител на тази страна;
- относно факти, които страна по делото или друго лице му е споделила по време на изповед в качеството му на изповедник;

- относно факти, които са станали негово достояние в качеството му на адвокат или лекар или при упражняване на друга професия или дейност, във връзка с която той е обвързан със задължение за опазване на професионална тайна по отношение на факти, които са му станали известни при упражняването на тази професия или дейност.

Свидетел може да откаже да отговори на отделни въпроси, когато има основателни причини, по-конкретно когато отговорите на въпросите биха засегнали честта и достойнството му, биха му причинили сериозни финансови вреди или биха станали причина за подвеждането под наказателна отговорност на свидетеля или на негови роднини по права линия без оглед на степента на родство и роднини по съребрена линия до трета степен, или ако отговорите биха станали причина за засягане на честта и достойнството, биха причинили сериозни финансови вреди или биха довели до подвеждане под наказателна отговорност на неговия съпруг/съпруга или роднини по сватовство до втора степен включително (дори ако бракът е вече прекратен), или на неговия настойник, попечител, осиновител или осиновено дете (член 233, алинея 1 от ГПЗ).

Свидетел не може обаче да се позовава на риска от финансови вреди като основание за отказ да свидетелства относно правни сделки, при сключването на които е присъствал в качеството си на призован свидетел, относно действия, които е извършил във връзка със спор в качеството си на праводател или представител на една от страните, относно факти, свързани с имуществени отношения във връзка със семейни отношения или брак, относно факти, свързани с раждане, брак или смърт, както и винаги, когато в съответствие със специални разпоредби е длъжен да подаде заявление или декларация (член 234 от ГПЗ). Освен това свидетел не може да откаже да свидетелства на основание опазване на търговска тайна, когато разкриването на определени факти е необходимо в интерес на обществото или на друго лице, ако този интерес надхвърля вредите, причинени от разкриването на поверителните факти (член 232 от ГПЗ).

2.10 Може ли лице, което откаже да свидетелства, да бъде санкционирано или принудено да даде показания?

Да. Ако свидетел, който е редовно призован, не се яви пред съда без основателни причини или ако напусне без разрешение мястото, където трябва да свидетелства, съдът може да разпореди принудителното му довеждане за негова сметка, както и да му наложи глоба в размер до 1 300 EUR. Съдът може да наложи такава глоба и на свидетел, който се е явил в съдебното заседание, но след като е бил предупреден за последствията, отказва да свидетелства или да отговаря на определени въпроси по причини, които съдът смята за неоснователни. В последния случай съдът може, ако свидетелят продължава да отказва да даде показания, да го задържи под стража докато свидетелят се съгласи да свидетелства или показанията му вече не са необходими по делото, но за не повече от един месец (член 241, алинеи 1 и 2 от ГПЗ).

2.11 Има ли категории лица, от които не може да бъдат снети показания?

Свидетел може да бъде всяко лице, което може да предостави информация относно фактите, които трябва да бъдат доказани по делото (член 229, алинея 2 от ГПЗ). Възможността едно лице да е свидетел не зависи от неговата дееспособност. Дете или лице, което е обявено за частично или напълно недееспособно, може да свидетелства, ако може да предостави информация относно правно релевантните факти. Въпросът дали даден свидетел е способен да свидетелства се преценява от съда във всеки отделен случай.

Страните по делото и техните процесуални представители не могат да свидетелстват. Могат да свидетелстват обаче обикновените представители (*pooblaščenec*) или встъпилите в производството лица (*stranski intervenient*).

2.12 Каква е ролята на съдията и страните при разпита на свидетел? При какви обстоятелства свидетел може да бъде разпитан чрез използването на видеоконферентна връзка или други технически средства?

По отношение на снемането на свидетелски показания вж. предходния отговор.

Възможност за снемане на свидетелски показания чрез видеоконферентна връзка е предвидена в

член 114а от ГПЗ, който гласи, че съдът може, със съгласието на страните, да допусне страните и техните представители да не присъстват физически на съдебното заседание и да извършат съответните процесуални действия от мястото, където се намират, ако е осигурено предаване на звук и видео картина от мястото, където се провежда съдебното заседание, до мястото, където се намират страните и/или техните представители. Същите условия се прилагат по отношение на събирането на доказателства чрез оглед, документи, изслушване на страните, свидетели и вещи лица.

3 Преценка на доказателствата

3.1 Набавянето на доказателства по незаконосъобразен начин от страна по делото ограничава ли съда да ги вземе предвид при постановяването на решение?

По принцип доказателства, които са събрани по противозаконен начин (напр. чрез незаконно подслушване на телефонни разговори) не могат да се използват в гражданските производства. В съдебната практика обаче по изключение се допуска използването на такива доказателства, когато са налице основателни причини за това или събирането на доказателствата има особено значение за упражняването на гарантирано от конституцията право. В този случай, освен факта, че част от доказателствата може да са събрани противозаконно, решаващо значение има съображението дали предоставянето на доказателствата в гражданското производство ще доведе до повторно нарушаване на права на човека.

По отношение на недопустимите доказателства и доказателствата, чието събиране е практически невъзможно, в член 3, алинея 3 от ГПЗ е предвидено, че съдът не приема искания на страните, които противоречат на повелителни правни норми или на морала.

3.2 Показанията на страна по делото смятат ли се за доказателство?

Ако изявлението на страна по делото е част от иска или от отправено към съда искане, то не се смята за доказателство, а за твърдение на страната, за което тя трябва да предостави съответни доказателства. Ако изявлението се съдържа в документ, предоставен на съда като доказателство за твърденията на страната, това изявление се смята за писмено доказателство.

Изявление, направено от страна по делото по време на устните състезания, също се смята за доказателство, тъй като съгласно ГПЗ обясненията на страните се смятат за доказателства (член 257 от ГПЗ).

Връзки по темата:

<http://www.pisrs.si/Pis.web/>

<https://www.uradni-list.si/>

<http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov>

<http://www.sodisce.si/>

■ Последна актуализация: 10/01/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.